

DENİZDEN ADAM KURTARMA PROSEDÜRLERİ (MAN OVERBOARD)

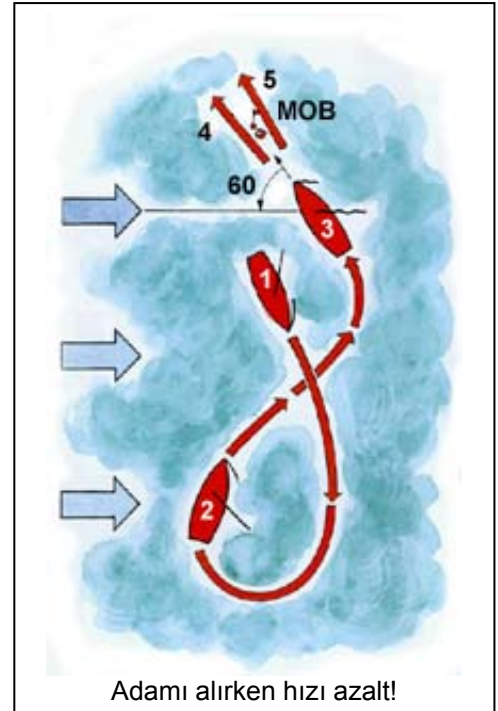
Her türlü havada yelkenle seyir yaparken teknenin manevrasının rüzgara bağlı olduğunu bu nedenle çok zor olabileceğini akılda tutmalıyız. Seyir yaparken MOB prosedüründe dikkat edilecek en önemli görevler aşağıda sıralanmıştır.

- 1) Herşeyden önce ekibin sakin olması gerekmektedir.
- 2) Denize adam düştüğünü ilk farkedene kişi **herkesin duyabileceği kadar yüksek sesle "Denize Adam Düştü !"** veya "Man Overboard !" şeklinde bağırır.
- 3) Hemen denize can simidi atılır.
- 4) Kolaydaysa, GPS'te MOB tuşuna basılarak koordinat kayıt edilir.
- 5) Denize düşen kişiyi, dalgalar arasında kaybetmek çok olasıdır. Özellikle dalgalı deniz üzerinde hiçbir şey seçilemeyebilir. Bu nedenle, denize düşen **kişiyi gören ilk kişi KESİNLİKLE GÖZLERİNİ AYIRMADAN hatta mümkünse eliyle işaret ederek, denizdeki kişiyi takip eder.** Denizdeki kişinin tekneye göre konumunu kaptana ve ekibe sürekli bildirir.
- 6) Gece ise hemen projektör güverteye çıkarılır ve denize ışık tutulur.

Yelkenli seyirde MOB Manevrası

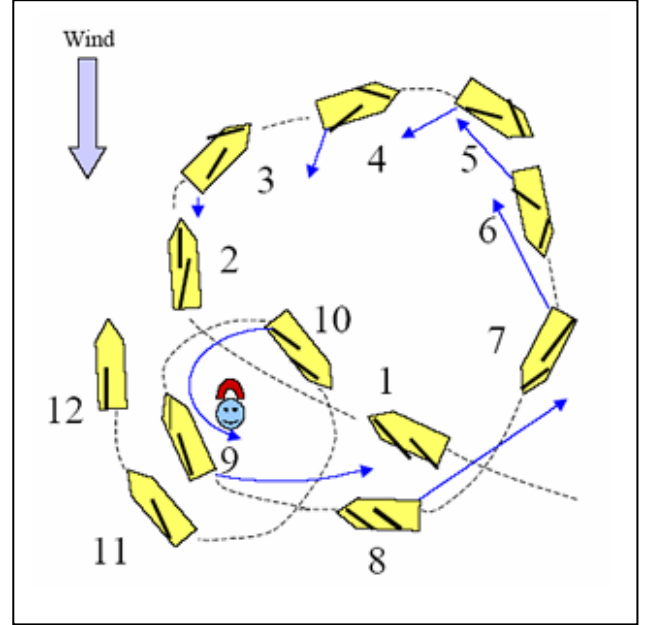
- 1) *Kafayı hafif açıp rotadan düşün.*
- 2) *Bir tramola atın ve diğer kontraya dönün. Kafayı açarak, dalgalarla sürüklenen adamın hizasına kadar inin.*
- 3) *Adama yaklaşırken, yelkenleri boşlayın, rüzgara dönün ve teknenin yavaşlamasını sağlayın. Adama ezmeye dikkat edin. Fazla hızlı giderseniz adama alamazsınız.*
- 4) *Büyük teknelerde özellikle yüksek dalgalarda, adamın teknenin altına girmemesi için, adama rüzgaraltından alın.*
- 5) *Daha küçük teknelerde veya az dalgalı denizde, adama kontrol edebiliyor iseniz rüzgarüstünden alın.*

Yelkenle MOB Manevrası

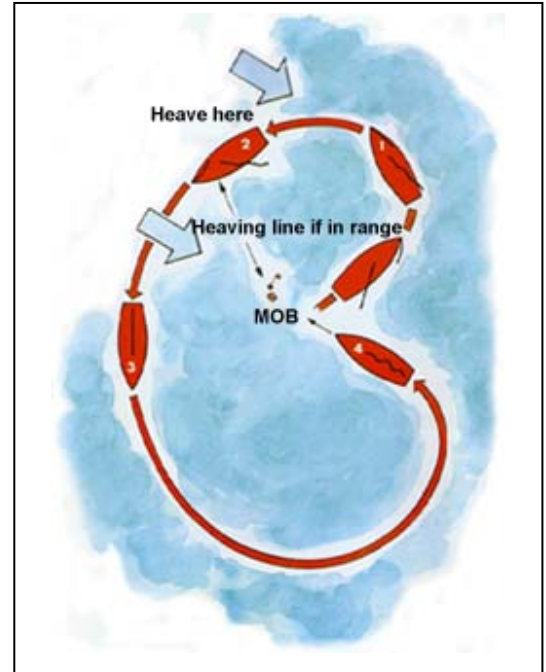
Yandaki şeklin numaralarına göre

- 1) MOB
- 2) Ekip manevraya hazır, halatlı Can Simidini denize atın.
- 3) Rüzgara dön ve yavaşça yalnız Ana Yelkenle tramola atın
- 4) Ön yelkeni (cenovayı) olduğu gibi kilitleyin, tekne yavaşlasın
- 5) Kafayı açın ve ana yelkenle kavança hazırlığı
- 6) Bir süre pupa gidin
- 7) Adamı borda hizanıza alın ve kavançayı atın
- 8) Adama 45-60 derece açı ile yaklaşın
- 9) Adamın yanından geçerek etrafında dönün. Tramola ve kavança hızlı olsun
- 10) Denizdeki halatlı can simidi adamın etrafında olacak ve adamı yakalamış olacaksınız.
- 11) Ön yelkeni (cenovayı indirin)
- 12) Adamı rüzgarüstünden çekerek tekneye alın.

Motorla MOB Manevrası

- 1) Teknenin hemen dönmesini sağlamak için cenova kilitli vaziyette tramola atın. (sert havada tavsiye edilmez, cenovayı indirin!)
- 2) Tekne diğer kontraya geçince, eğer Adam yakınsa halatlı At Nalı veya halatlı can simidini atın.
- 3) Cenovayı indirin! Furling kullanılıyorsa hemen sarın!
Adamdan uzaklaşmayacak şekilde etrafında dönün.
- 4) Adama yaklaşırken rüzgara dönün, tekne hızını azaltın, kontrollü biçimde adamı rüzgaraltından alın.

CAN KURTARMA TEÇHİZATLARI VE DONANIMLARI

Bir gemide bulunması gereken “can kurtarma teçhizatı”nın şekil ve özelliklerini düzenleyen kurallar, uluslararası bir sözleşme olan ve **IMO (International Maritime Organization-Uluslararası Denizcilik Teşkilatı)** tarafından 1986 yılında yeniden düzenlenen “Milletlerarası Denizde Can Emniyeti Sözleşmesi”nde belirtilmiştir.

Gemilerde SOLAS gereği bulunan can kurtarma teçhizatı ve donanımını aşağıdaki başlıklar altında toplayabiliriz:

1. **Kişisel can kurtarma teçhizatı**
2. **Görünür işaretler**
3. **Can kurtarma vasıtaları**
4. **Kurtarma botları**
5. **Diğer can kurtarma aletleri ve donanımları**
6. **Can kurtarma vasıtalarını denize indirme ve bindirme donanımları**

Tüm *can kurtarma araçları* **SOLAS**'ın istediği aşağıdaki özelliklere sahip olmalıdır:

- a. Yerleştirildikleri yerlerde -30°C ile $+65^{\circ}\text{C}$ arasındaki hava sıcaklığında zarar görmeyecek,
- b. Suyun içinde kullanılırken -10°C ile $+30^{\circ}\text{C}$ arasındaki deniz suyu sıcaklığında çalışacak nitelikte,
- c. Tatbik edilebildiğince, çürümeye ve korozyona dayanıklı, deniz suyu ve yağdan fazla etkilenmeyecek,
- d. Güneş ışığına maruz kaldığında bozulmaya karşı dayanıklı,
- e. Arama çalışmalarına yardımcı olacak şekilde, bütün kısımları oldukça iyi görünür bir renkte,
- f. Arama çalışmalarına yardımcı olacak şekilde, teşkilatın önerdiği gibi ışık yansıtıcı (kedi gözü) bantlar ile donatılmış özelliğe sahip olmaları gerekmektedir.

1. KİŞİSEL CAN KURTARMA TEÇHİZATI

1.1. Can Simitleri

Can simitleri yüzebilir katı maddelerden yapılmışlardır. Turuncu renklidirler ve gece görünebilmeleri için üzerlerine ışık yansıtıcı bantlar yapıştırılır. Bir can simidinin etrafında dört bölmeli can halatı bulunur. Can simidinin üzerine geminin adı ve bağlama limanı yazılmalıdır.

Can simitleri kolayca denize atılabilecek şekilde geminin iki yanında bulunur. Gemideki iki can simidine “denize adam düştü şamandırası” adı verilen ışıklı-dumanlı bir şamandıra, hepsinin yarısına da ışıklı şamandıra bağlıdır.

Can simidi

Can simitleri, gemi seyir halinde iken veya iskelede bağlı iken ya da demirde beklerken, herhangi bir sebeple, denize adam düştüğü durumlarda kullanılmak içindir. Seyir halindeki bir gemiden düşen kişinin yerinin belli olması için, gece-gündüz durumuna göre ışıklı veya duman işaretli bir can simidini kullanmak gerekirken, duran bir gemiden (eğer akıntı yoksa) denize düşen kişiyi kurtarmak için ise, halatlı can simidi kullanılır.

1.2. Can Yelekləri

Can yeleği bir tehlike halinde ilk önce kullanılması gereken en önemli can kurtarma aracıdır. Diğer tüm can kurtarma araçları gibi turuncu renklidir. Gemilerde herkese bir adet olmak üzere kamaralarda bulunur.

Bir can yeleği, baygın ve bitkin bir kişinin ağzını sudan 12 cm yukarda tutabilecek ve suda baygın bir durumdaki bir insanın vücudunu, herhangi bir pozisyondan ağzının sudan kurtulduğu bir pozisyona 5 saniye içinde döndürebilecek, yeterli denge ve yüzerliğe sahiptir. Bir can yeleği, nalayımı yapılarak gösterildikten sonra, yardımsız olarak 1 dakika içinde, rahat giyilebilecek şekilde yapılmıştır.

Katı maddeli ve şişirilebilir olmak üzere iki tür can yeleği vardır.

Bir can yeleği, onu giyen kişinin kısa bir mesafe yüzmesine ve can kurtarma aracına çıkmasına müsade edecek bir yapıdadır.

Bir can yeleğinin üzerinde aşağıdaki donanımlar bulunur:

- o deniz suyu ile çalışan pile bağlı, 8 saat süre ile ışık verebilen bir ampul,
- o bir düdük,
- o ışık yansıtıcı bantlar,
- o kurtarma için kullanılan 1 metre uzunlukta savloya bağlı kanca

Can yeleği

1.3. Suya Atlama (Dalma) Giysileri

Suda bulunan bir kişi, can yeleği giymiş olsa bile, diğer etkenler nedeniyle, su ortamında uzun bir süre yaşamını sürdüremeyecektir. Bu durumdaki bir kişinin en büyük düşmalarından birisi de soğuktur.

Su geçirmez dalma giysisi, soğuk suda ve soğuk havalarda, kişinin vücut ısısının kaybolmasını azaltan koruyucu bir elbisedir. Bu elbise su ortamında 0°C'de bulunan bir kişinin vücut sıcaklığını 6 saat süreyle 35°C'nin altına düşmeden tutma yeteneğine sahiptir.

1.4. Isı Korumalı Tulum

Isı koruyucu tulumlar bir can kurtarma aracında bulunan kazazedeyi soğuk, rüzgar, yağmur ve dalga serpintisinden korumak amacıyla kullanılırlar. Can kurtarma araçlarının içinde herkes için bir tane ısı korumalı tulum bulunur.

Isı koruyucu tulum su geçirmez, sağlam turuncu renkli ve içine can yeleği ile girilecek kadar bol bir giysidir.

2. GÖRÜNÜR İŞARETLER

Özellikle gece, bir can kurtarma vasıtasında ya da bir teknede bulunanlar tarafından, yakından geçen bir geminin veya uçağın dikkatini çekmek ve yerini belli etmek ya da yardım istemek amacıyla kullanılırlar. Sayı olarak az oldukları için dikkatli ve yerinde kullanılmalıdırlar. Çoğunun üzerinde basit şekillerle kullanma yöntemleri gösterilmiştir.

2.1. Paraşütlü İşaret Fişekleri

Eğer düşey durumda ateşlenirse en az 300 metre yüksekliğe erişir, çıktığı yüksekliğin tepe noktasında veya bu nokta yakınında paraşütlü fişeği bırakır. Paraşütlü fişek en az 40 saniye süresine 30.000 kandil şiddetinde ve düşme hızı da 5 metre/sn 'den fazla değildir. Fişek, parlak kırmızı renkte yanar ve yanma esnasında paraşüt ile bağları herhangi bir zarar görmez.

2.2. El Maytapları

Yakındaki gemilere işaret vermekte için kullanılırlar. 1 dakika kadar 15.000 kandil şiddetinde kırmızı ışık saçarlar. Üstünden kıvılcım döküleceği için rüzgar altına doğru tutulmalı, özellikle can salında dikkatli kullanılmalıdır.

2.3. Yüzer Duman İşareti

Duman işareti, üzerindeki kapak açılıp halkalı bir ipe bağlı ateşleme düzeneği olan kullanılması kolay bir işarettir. Ateşlendikten sonra rüzgar altı tarafından denize atılır. 3 dakika kadar turuncu renkli bir duman çıkarır. Rüzgara bağlı olarak duman su üzerine yayılır. Bu nedenle uçaktan daha iyi görünür.

3. CAN KURTARMA VASITALARI

Gemide oluşan bir tehlikeye karşı koyabilmek için gemide bulunan cihazlar sayı ve kapasite bakımından oldukça sınırlıdır. Bazen en son çare olarak gemiyi terk etmek gerekebilir. Bu amaçla her gemide, geminin büyüklüğüne göre çeşitli "can kurtarma vasıtaları" bulunur.

3.1. Can Salları

Bütün gemilerde bulunan bir gemiyi terk aracıdır. Can Sali ve içindeki malzemeler iki parça kapak içine sıkıca istiflenmiş halde kapalı olarak gemideki yerinde kullanıma hazır tutulur.

Can sallarını kullanmak gerektiğinde, gemide buldukları yerden ya el ile denize atılır, ya da matafora ile denize indirilir. Matafora ile denize indirilen can salları genellikle yolcu gemilerinde kullanılır. El ile kaldırılıp denize atılan bir can salının ağırlığı 185 kg'yi geçmez.

Can sallarının bağlama kayışı, gemiye bağlı bulunan serbest bırakma kilidine bağlıdır. Bu kilit, can Sali denize atılmadan gemi battığı takdirde 3-4 metre derinlikte deniz suyu basıncı ile açılarak can salını serbest bırakır. Daha sonra gemiye bağlı olan çallıştırma parması gerilerek salın içinde

Açık bir cansalı ve içindeki malzemeler

Kapalı Can salı

bulunan CO₂ tüpünü patlatır. Can Salı açıldıktan sonra parima zayıf bağlantıdan koparak can Salı gemiden ayrılır.

Sürüklenen geminin altında kalmamak için can salının rüzgar üstünden denize atılması gerekir. Şişirilebilir can salları içlerindeki CO₂ tüpü patlatılarak açılırlar.

Can salını denize atma yöntemi şu şekildedir:

- o çalıştırma parimasının gemiye bağlı olduğunu gör, değilse gemiye bağla,
- o bağlama kayışını çöz,
- o çalıştırma parimasını bir daha kontrol et,
- o aşağısını kontrol ettikten sonra denize at,
- o çalıştırma parimasını hızla çekerek tüpü patlat

Sal açıldıktan sonra bordaya yanaştırılarak içine girilir. Salın girişinde bulunan emniyetli çakı ile parima kesilerek gemiden uzaklaşılır.

Her can salında bulunması gereken malzemeler:

Malzeme adı	Adet	Malzeme Adı	Adet
tatlı su (adam başı)	1,5 lt	Körük	1
peksimet (adam başı)	3 kg	Çamçak	1
deniz tutma haptı (adam başı)	6	Sünger	2
olta	1	Kürek çifti	1
işaret aynası	1	İlk yardım seti	1
teneke kutu açacağı	1	Tehlike işaretleri tablosu	1
ölçülü su kabı	1	Deniz tutma torbası (adam başı)	1
çakarlı el feneri	1	Denizde canlı kalma kılavuzu	1
yedek pil ve ampul	1	Yüzer emniyetli çakı	1
tamir takımı	1	Kurtarma halkası	1
el maytabı	6	Isı koruyucu tulum (adam başı)	1
paraşütlü işaret fişeği	4	Gaz boşaltma anahtarı	2
duman kandili	2	Gaz boşaltma valf tapası	2
deniz demiri	2	düdük	1

Bir can salının muhafaza kabının üzerinde şu bilgiler vardır:

- o yapımçı firma veya ticari markası
- o seri numarası
- o can salının kaç kişilik olduğu
- o son bakımının yapıldığı tarih
- o parimanın uzunluğu
- o su hattından itibaren müsaade edilen maksimum yükseklik
- o can salını denize idirmek için yapılması gereken hareketleri basit bir şeması
- o ait olduğu geminin adı ve bağlama limanı
- o muhafaza kabı içindeki can salına ait malzeme paketinin tipi ve SOLAS yazısı

3.2. Can Filikası

Can filikalarını yapılarına göre şu şekilde ayırabiliriz:

- a – yarı kapalı can filikaları
- b – kendi kendine doğrulan yarı kapalı can filikaları
- c – tam kapalı can filikaları
- d – kendinden hava destekli can filikaları
- e – yangından korumalı can filikaları

Filikalar gemiden matafora adı verilen vinçli donanımlarla veya kızaklı düzeneklerle denize indirilirler.

Can filikalarında ve diğer can kurtarma araçlarında makine, kürek, yangın söndürücü, yiyecek, su, ilaç, tehlike işaretleri gibi çeşitli malzemeler bulunur. Çarpmaları önlemek için dayanmak amacıyla kullanılmak üzere serbest bulundurulması gereken filika kancalarının haricinde, tüm filika malzemesi; filika içinde bağlanmak veya sandık ile bölmelere ya da diğer uygun muhafazalar içine yerleştirilmek suretiyle emniyete alınmıştır.

Can filikalarının ölçüleri ve taşıması müsaade edilen insan sayısı, filikanın üzerine açıkça okunur şekilde markalanarak, her iki baş omuzluğuna, ait olduğu geminin ismi ve bağlama limanı büyük harflerle yazılır. Can filikasının ait olduğu gemiyi tanıtmaya yazısı ve filika numarası üstten görülecek şekilde markalanmış olmalıdır.

3.3. Kurtarma Botları

Kurtarma botları, tehlike içinde olan kişileri kurtarmak ve kurtarma gemisine taşımak üzere dizayn edilmişlerdir.

Kurtama botları çok çeşitli şekil ve yapıdadırlar. Sert veya şişirilebilir yapıda ya da her ikisinin birleşimi olan kurtarma botları bulunmaktadır. Kurtarma botlarının boyu 3,8 metreden kısa ve 8,5 metreden uzun değildir.

4. DİĞER CAN KURTARMA ALETLERİ VE DONANIMLARI

4.1. Halat Atma Aleti

250 metrelik bir ince halatı gemiye veya karaya atmak ve kurtarma yardım bağlantısı kurmak için kullanılır.

Halat atma aletleri aşağıda belirtilen durumlarda kullanılabilir:

- Kurtarma işlemleri sırasında kurtarma gemisi ve tehlikedeki gemi arasında bağlantı kurmak
- geminin bağlanması sırasında zor şartlar karşısında
- denize adam düştüğü durumlarda, denize düşen kişiyi çok yakınına halat atma aletiyle atılan kılavuz halatın düşmesi sağlanarak cihazın kapağı açıldıktan sonra alttan gelen ince halat gemiye bağlanır.

Tetiğe bağlı emniyet pimi çıkarıldıktan sonra yaklaşık 45°'lik açıyla tutularak ateşlenir. Hedefi yakaladıktan sonra ince halata geminin palamar halatı, deha sonra gerekirse yedek halatı bağlanır.

4.2. Genel Alarm ve Yayın Sistemi

Yolcu ve personeli role yerlerine çağırarak ve role cetveli içeriğindeki faaliyetleri başlatmak için genel alarm sistemi kullanılır. Sistem, toplu çağrı sistemi veya diğer uygun haberleşme cihazları ile bütünleştirilmiştir.

4.3. Filika Telsizi

Can kurtarma vasıtasında SOLAS kurallarına uygun, taşınabilir bir filika telsiz cihazı bulunur. Bu cihaz, acil bir durumda herhangi bir can kurtarma vasıtasına kolayca taşınabilecek ve korumalı bir yerde tutulur.

Bir filika telsiz cihazı; verici, alıcı, anten ve enerji kaynağından oluşur. Cihaz; çabuk taşınabilir, su geçirmez, deniz suyunda yüzebilir, suya düştüğünde zarar görmeyecek bir niteliktedir. Gemiyi terkten sonra kurtarma aracında bulunan deneyimsiz bir kişi tarafından kullanılacak şekilde dizayn edilmiştir. Cihazın enerji kaynağı, normal çalışma şartları altında, vericiyi devamlı olarak dört saat beslemeye yeterli kapasitede bir akü bataryasından oluşmuştur.

4.4. EPIRB – Acil Durum Mevki Verme Telsiz Şamandırası

Detaylar “Denizde Haberleşme” dersinin başlığı altında incelenmiştir.

4.5. SART – Arama Kurtarma Etkin Yansıtıcısı

Detaylar “Denizde Haberleşme” dersinin başlığı altında incelenmiştir.

4.6. Şeytan Çarmıhları

Can kurtarma vasıtasına binme yerlerinde bulunan ve denize indirildikten sonra, can filikası veya salına emniyetle binilmesine kolaylık sağlayan bir ip merdivendir.

4.7. Gemiyi Terk Kayakları

5. GEMİYİ TERK

5.1. GEMİYİ TERKTEN ÖNCE

“Gemiyi terk ediniz” emri kaptan tarafından verilir ve geri alınamaz bir karardır. Gemiyi terk, geminin kurtarılmasının mümkün olmadığı veya geminin kurtarılması için yapılması gereken herşeyin gerçekleştirilmesine rağmen, artık herhangi bir girişim şansı kalmadığının belirlendiği şartlar altında yapılır. Gemiyi terk emrinin çok erken verilmesi, çok geç verilmesi kadar tehlikelidir.

Gemide hasar kontrol ve yangınla mücadele organizasyonları etkili olmalı ve personel geminin tüm can kurtarma teçhizatı ve donanımının kullanılması ve bakımında iyi eğitilmiş olmalıdır.

Gemiyi terk etmeden önce ilk kural olarak, geminin mevkisini belirten bir imdat mesajı (S.O.S.) vermek üzere, en yakın sahil istasyonu veya gemiler ile telsiz bağlantısı kurmak ya da bütün istasyonlara imdat çağrısı yapmak olmalıdır.

Gemiyi terk etmek gerektiğinde terk etmeden önce herkes sıcaklık ve iklim ayırımı yapmadan yeteri kadar sıcak tutucu giyecekler giymelidir. En iyisi yünlüdür, giyilen yünlülerin veya

diğer giysilerin üzerine sütlük olarak bir yağmurluk veya muşamba tipi giysi ile varsa bere ve eldiven de giyilmelidir.

Eğer vakit varsa can kurtarma aracına koymak üzere fazladan su ve yiyecekler de getirilmelidir. Öncelik su, yiyecek ve ısı tutucu giysilere verilmelidir.

Şeker, bisküvi gibi karbonhidratlı yiyecekler vücut sıvısının tutulmasına yardımcı olurlar, böylece yağlar ve proteinler vücutta daha sonra kullanılacaktır.

Gemiye terkten sonra yararlı olabilecek diğer malzemeler şunlardır:

- *Fazla bir can yeleği*
- *Plastik torbalar (malzemeleri örtmek ve deniz tutmasında kullanılmak için)*
- *Mevki bildiren işaretler*
- *Seyir malzemeleri*

Denize atlamadan önce veya atladıktan sonra alkol ALINMAMALIDIR, alkol ısı kaybını hızlandırarak canlı kalma süresini azaltır.